

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Любічанківський Ольгерд-Ілля Ілліч</i> СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ГЕНДЕРНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ НІМЕЧЧИНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	139
<i>Саранчук Олександра Валеріївна</i> СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ НАРОДНОГО СУДОЧИНСТВА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ УКРАЇНІ X – XVI СТ.	141

СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

<i>Терлецький Дмитро Сергійович</i> ДОБІР СУДДІВ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЗА РЕФОРМОВАНОЮ ПРОЦЕДУРОЮ	144
<i>Афанасьєва Мар'яна Володимирівна</i> ЕЛЕМЕНТИ ПРОСТОЇ МОВИ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	146
<i>Мишина Наталя Вікторівна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ВИКОНАННІ РІШЕНЬ ЄСПЛ: НОВИЙ ПОГЛЯД В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВОВОМУ КОНТЕКСТІ.....	149
<i>Батан Юрій Дмитрович</i> ЗАПОБІЖНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ У КОНТЕКСТІ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....	150
<i>Бальцій Юрій Юрійович</i> ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В ДОКТРИНІ СУЧАСНОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ	153
<i>Волкова Дарія Євгенівна</i> ПОНЯТТЯ «СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ» В ДОКТРИНІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА	155
<i>Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна</i> ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ДЕМОКРАТИЧНОЇ, СОЦІАЛЬНОЇ, ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ.....	157
<i>Панасюк Віта Миколаївна</i> ПРАВОВІ СТИМУЛИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТАМИ ПРАВА ЗАКОНОДАВЧОЇ ІНІЦІАТИВИ	159
<i>Ігнатова Анастасія Сергіївна</i> ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	162
<i>Козирь Дмитро Валерійович</i> КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	163
<i>Бугаєнко Каріна Вікторівна</i> ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ОСНОВА ДЕРЖАВНИХ ПРОЦЕСІВ	166
<i>Матковський Микита Сергійович</i> ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	168

СЕКЦІЯ 5. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА БЕЗПЕКА, ПРАВА ЛЮДИНИ Й МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ХХІ СТОЛІТТІ

<i>Хашилатулла Бехруз</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ГЛОБАЛЬНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ РЕАЛІЯХ	171
<i>Аракелян Мінас Рамзесович</i> ПРАВОВАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	173
<i>Сурілова Олена Олексіївна</i> СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	175
<i>Акіменко Юлія Юрійівна</i> ACQUIS ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС – КЛЮЧОВА УМОВА НАБЛИЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ACQUIS ЕС.....	177
<i>Белогубова Оксана Олександрівна</i> РОЛЬ ДИПЛОМАТІЇ У ГЛОБАЛЬНІЙ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ БЕЗПЕКИ ЄС	178
<i>Vladyshavska Viktoriia Viktorivna</i> REGARDING THE DECISIONS OF INTERNATIONAL JUDICIAL BODIES IN THE ASPECT OF THE IMPLEMENTATION OF THE STANDARDS OF INTERNATIONAL AGREEMENTS.....	180
<i>Войтович Павло Петрович</i> КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	182
<i>Грушко Мальвіна Валеріївна, Тошчакова Анна Сергіївна</i> РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	183
<i>Гриб Анна Миколаївна</i> UN HUMAN RIGHTS COUNCIL IN THE HUMAN RIGHTS PROTECTION MECHANISM.....	186

КРЕАТИВНІСТЬ У ПРАВІ ТА КРЕАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Однією з визначних рис сучасної юриспруденції є креативність, що пояснюється неможливістю дослідження держави і права, державно-правових явищ без творчого початку, оскільки вирішення питань, що виникають перед світом, перед правом і державами, потребує нових ідей та їх ґрунтовної розробки.

Міжнародне право саме по собі є важливим чинником співіснування держав та народів. За своєю суттю воно незмінне, тому що відображає узгоджені волі держав як певний компроміс. Таке узгодження волі держав відбувається у тому числі й через застосування творчого підходу, креативності.

Креативністю юриспруденції є певне творче використання традицій, норм та інститутів правової спадщини в умовах нового часу. Зрозуміло, що тут важливою є природна спрямованість до нового. Забезпечення сталого розвитку держави і права, як і розвиток міжнародного права, неможливі без творчого бачення ролі держави і її інститутів, ролі права у регулюванні суспільних відносин, ролі міжнародного права у регулюванні міжнародних відносин.

Креативність передбачає погляд на право з позицій інтегративності, тобто звернення як до цінностей правової сфери, правового досвіду, доктрини, так і урахування того, що право не є виключно раціональною системою, оскільки і людина не є виключно раціональною.

В такому разі чи є право мистецтвом? Чи можна надавати позитивному праву таку «волю»? В такому «розрізі» що являє собою міжнародне право? Чи є міжнародне право мистецтвом узгодження волі, чи є воно правом справедливості?

Звісно, тут виникає питання про те, чи можна розглядати право як мистецтво, творчість, креативність, та чи не є це небезпечним для правозастосування. Такі питання є одвічною проблемою філософського й наукового пошуку.

Беззаперечно, діяльність у сфері права є творчою діяльністю. Проте творчість має бути в рамках закону, вона не може затьмарювати здоровий глузд, адже в юридичній роботі, від якої залежить доля та життя людини, необхідно бути дуже обережним, зокрема й при використанні креативного підходу, будь-яка креативність має бути «в межах закону, в рамках закону». Без цього важливого доповнення творча діяльність неможлива, оскільки творчість всупереч закону є свавіллям, за що, звісно, має бути юридична відповідальність. Отже, творчість не може здійснюватись без урахування існуючих правил, методів, вимог законності.

Вивчення міжнародного права та його викладання не можуть не враховувати викладені аспекти щодо креативності юриспруденції та використання творчого підходу у тому числі і при правозастосуванні. Навчання міжнародно-правовим дисциплінам полягає у можливості отримання здобувачами поглиблених теоретичних знань та практичних навичок з теорії та історії міжнародного права та міжнародних відносин, загальнотеоретичної юриспруденції, галузей національного права, загальних засад правового регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом (міжнародного приватного права), порівняльного правознавства.

При цьому креативний підхід передбачає поєднання традиційних форм, методів та прийомів навчання (лекції, практичні заняття, самостійна робота, контрольні заходи) з інноваційними. У рамках креативного підходу викладачами може використовуватись широкий спектр інтерактивних форм проведення занять, як то: лекції-візуалізації, тренінгові вправи, круглі столи, ситуатійні завдання, ділові ігри тощо.

Суть креативного підходу полягає у тому, що методи навчання і викладання узгоджені з положеннями академічної свободи, зокрема науково-педагогічним працівникам надається

право творчо наповнювати зміст дисциплін та застосовувати авторські розробки у відповідності до змісту освітніх програм, вносити зміни в робочі програми, обирати методи навчання задля ефективного засвоєння знань, самостійно обирати форми вивчення окремих тем, тощо. Також здобувачам має гарантуватись академічна свобода у тому числі шляхом надання можливості вільного вибору відвідування тренінгів та гуртків згідно із траєкторією особистого розвитку.

Все це є важливим при вивченні міжнародного права, що дозволить значно продуктивніше його зрозуміти та засвоїти, застосовувати отримані знання на практиці.

Наголосимо, що креатив надає можливість розвитку, самореалізації як здобувачам, так і викладачам. При вивченні міжнародного права неможливо бути не креативним, неможливо бути не творчою особистістю (і взагалі уявляється, що кожна людина – це творча особистість), оскільки завжди виникають певні питання щодо міжнародно-правового регулювання певних сфер, щодо колізій при регулюванні приватних відносин та їх вирішення, щодо поведінки акторів міжнародних відносин та світової політики, вирішення яких потребує відповідного виваженого аналізу, урахування думки інших, а також пошуку шляхів вирішення певних колізійних питань.

Ключові слова: Креативність, право, міжнародне право, вивчення міжнародного права.

Keywords: Creativity, law, international law, study of international law.

Грушко Мальвіна Валеріївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри міжнародного та європейського права,

кандидат юридичних наук, доцент

Тощакова Анна Сергіївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

студентка 4 курсу факультету судового та міжнародного права

РОЗСЛІДУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

В ході підготування проекту статей про відповідальність держав 1972 р. Комісія з міжнародного права розробила поняття «міжнародного злочину». Під міжнародним злочином розуміється «міжнародно-протиправне діяння, яке виникає в результаті порушення державою міжнародного зобов'язання, які мають основоположне значення для забезпечення міжнародного миру та безпеки, права народів на самовизначення, захист людської особистості, захисту навколишнього середовища, або коли порушуються інтереси не лише безпосередньо постраждалої держави, а й загалом міжнародного співтовариства» [1, с. 16].

Комісія віднесла до числа таких злочинів: злочини проти людяності (геноцид, апартеїд, расизм, рабство, колоніалізм, екоцид), воєнні злочини, злочини проти миру та злочини агресії.

Канада має історичний досвід з розслідуванням та кримінальному переслідуванню міжнародних злочинів як засобами національної кримінальної юрисдикції, так і в межах спільних зусиль з іншими державами з побудови окремих елементів міжнародного кримінального правосуддя.

Під час конференції, яка відбулася в 2022 р. під назвою «Об'єднані заради справедливості» обговорювались різні механізми щодо відповідальності за вчинені міжнародні злочини, де Канада була ініціатором та засновницею разом з іншими державами Групи з координації міжнародних та національних зусиль з тих питань, котрі стосувались притягнення до відпо-